

Hrvati Makarskog primorja i Donje Neretve u Italiji I croati del litorale di Macarsca e della Bassa Narenta in Italia

BACINA z one bane mora / BACCINA de là dal mar

"Hrvati Makarskog primorja i Donje Neretve u Italiji" autora Iva Marinovića i Balda Šutića, knjiga je o ljudima s Biokovsko-neretvanskog područja, iz srednje Dalmacije, iseljenim u južnu Italiju, a danas zvanima moliški Hrvati. Predaja koja je pet stoljeća živjela u selima Baćini i Gradcu s jedne i, zasebno, u naseljima doseljenog hrvatskog življa u Pokrajini Molise s druge strane Jadrana, bila je polazište za ovu knjigu.

Pripovijest po kojoj je baćinski knez i vojvoda Mirko Kačić poveo narod „*na drugu banu mora*“ postala je čvrsti oslonac za rekonstrukciju mogućih krajinskih rodova koje je Mirko poveo sa sobom. Za tu predaju Kazimir Gamulin ističe da je gotovo nevjerojatna, jer narod Baćine i moliški Hrvati skoro pola tisućljeća zasigurno nisu imali nikakva dodira, a sjećanje na prijelaz preko mora uz ime Mirko zadržalo se u narodu koji je, kako smo rekli, potpuno odvojeno živio!

Zaboravom gotovo prekrivena arhiva franjevačkog samostana u Zaostrogu, a ponajprije njeni „turski“ spisi, otkrili su nam ljude koji su nestali u vrtlogu povijesti, isplovivši u prekojadranske prostore. Tragajući za izvornim primorskim i neretvanskim prezimenima iz tog vremena pratili smo njihovu postojanost do današnjih dana, ali i mijene i preoblikovanja prezimskih oblika pod turskim i mletačkim utjecajem.

Prezimeni iz Makarske i Neretvanske krajine: Mirko, Lalić, Miletić, Radić, Antunović, Dragović, Brečić (Berčić), Jelaš(ević)... smatramo da imaju vezu s moliškim prezimenima koja su sačuvala svoje identifikacijske oznake do današnjih dana, kao npr. moliška porodica Mirco. Ljudi za koje se mislilo da im se ne može bliže odrediti mjesto i kraj iz kojeg su otišli, mogu sada ovim novim spoznajama osvijetliti zaboravljene stranice vlastite prošlosti.

Rekonstrukcijom događaja i identiteta pojedinaca koji su bili sudionici u turbulentnim vremenima osmanlijskih (turskih) osvajanja, ovaj je rad istražio kako povijesne činjenice tako i živu predaju koja je živjela i neovisno trajala na obje obale Jadrana. Moliški Hrvat je danas čovjek čija je sudbina bila povijesno određena putom preko mora koji mu je u jednom trenutku otvorio stranicu novog života. On ovom knjigom počinje koristiti prošlost, da bi odredio svoju budućnost u XXI. stoljeću povezivanjem sa starim zavičajem u okviru europskih integracija.

Migracija se poput duge neprekinute crte provlači svim razdobljima europske povijesti, a odlazak našeg čovjeka motiviranog za novo postavljanje temelja sigurnijem životu dio je povijesnog mozaika svih iseljavanja sa Biokovsko-neretvanskog područja. Kulturni, gospodarski, politički i religijski utjecaji koji su pratili sve velike migracijske pokrete diljem mediteranskog bazena, učinili su da Sredozemno more doista

Hrvati Makarskog primorja i Donje Neretve u Italiji I croati del litorale di Macarsca e della Bassa Narenta in Italia

BAĆINA z one bane mora / BACCINA de là dal mar

postane suvremeni izraz ukupne europske povijesti, posredujući u tisućljetnim miješanjima prestižnijih i naprednijih kultura.

Ova knjiga je svojevrsni spomenik valovima Jadrana i Mediterana, poveznici europske povijesti, valovima koji oduvijek oplakuju istočne i zapadne obale Jadrana i nakon pet stoljeća čine novu sponu primorsko-neretvanskog naroda i njegovih dalekih rođaka u Italiji, dajući doprinos novim povezivanjima u stoljeću europskih integracija.

U spomen svima njima i moru što nas ujedno razdvaja i spaja, pozivamo vas da se zajedno s nama uputite na ovo uzbudljivo literarno putovanje.

Iz pogovora Predraga Matvejevića "Napomene o Jadranu":

More ne vidimo i ne otkrivamo samo očima. Gledamo ga i onako kako su ga gledali drugi, kakvo je u slikama i pripovijestima koje su nam ostavili. Istodobno ga upoznajemo i prepoznajemo. Poznajemo i mora koja nikada nećemo vidjeti, u kojima se nikada nećemo okupati. Opisi koji slijede nisu moji. Neki su potaknuti knjigom Iva Marinovića i Balda Šutića, posvećenju Hrvatima s Makarske obale i doline Neretve koji su se odselili u Italiju. (...)

Dante se prisjeća ledenih i oštrih sjeveroistočnih vjetrova i naziva ih u Čistilištu (XXX, 87) «skjavunskim vjetrovima»: jesu li to slavenski vjetrovi ili vjetrovi ropstva? Mediteran ih prepušta zaboravu. S tim vjetrovima krenuli su Hrvati s Makarske obale i iz doline Neretve ploveći prema Moliseu. Zahvalan sam Ivu Marinoviću i Baldu Šutiću što su slijedili njihove puteve i što su ih opisali u ovom iznimno zanimljivom portulanu.

Iz recenzije Giacoma Scottija "Baćina z one bane mora":

I previše toga je napisano, osobito na istočnoj obali Jadrana, o «zlu koje dolazi sa zapada», s talijanske obale, zaboravljajući pritom dobro, ono golemo dobro koje je sa zapadne obale stiglo na istočnu, osobito kada je riječ o umjetnosti i kulturi, i to ponajprije u doba humanizma i renesanse. Stoga su knjige kao što je ova Marinovićeva i Šutićeva dobrodošle, jer su to knjige koje objedinjuju, a ne podvajaju. Ljudi s Jadranskoga mora, uključujući i Makarane i Neretvane, znaju dobro kako je velika bila mreža solidarnosti između Hrvata, Bosanaca i Crnogoraca s jedne i Talijana s druge strane. U tu mrežu uključuju se i kultura i tradicija gostoprimstva, prihvaćanja. Stranice koje su ispisali Marinović i Šutić svjedoče i o ovom vidu povijesti. (...)